

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Цупко Н.О.

студентка,

*Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГНІЗДУВАННЯ ЛЕЛЕКИ БІЛОГО НА ТЕРИТОРІЇ КОРОПСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У 2014-му році за участі співробітників Мезинського національного природного парку було проведено перший моніторинг популяції лелеки білого в Коропського районі Чернігівської області [2, с. 166]. Дані були отримані із 13 сел, даного району, а це майже 20% від загальної кількості населених пунктів (рис. 1).

Область	Район	Населений пункт або місцевість	Загальна кількість гнізд, зайнятих лелеками	Результати гніздування у 2014 році (кількість гнізд)			Кількість пташенят у гніздах							Кількість гнізд, розміщених						
				З успішним гніздуванням (вирости пташенята)	З неуспішним гніздуванням (лелеки гніздилися, але пташенят не виростили)	З невідомим результатом гніздування	По 1	По 2	По 3	По 4	По 5	По 6	По 7	Пташенята були, але точно невідомо скільки	Деревах	Стовпах	Будівлях	Водонапірних баштах		
		Курилівка	2	1	1	1											2			
		Мезин	5	5				2	3								5			
		Свердловка	4	4			1	3	1								4			
		Криски	6	5	1		2	2	1							1	1			3
		Іваньків	1	1					1											1
		Радичів	3	3				1	2								2	1		
Чернігівська	Коропський	Розльоти	5	4	1				1	3							3	2		
		Рихли	1	1					1								1			
		Будище	1	1						1							1			
		Городище	8	7	1		1	1	2	3							1	5		2
		Вишеньки	6	5	1				3	2							3	2		1
		Понорниця	5	4	1			1	2	1					3		2	1		2
		Сміле	1		1															
			48	41						42										

цифра означає кількість гнізд, у яких були пташенята

Рис. 1. Результати гніздування у 2014 році

Джерело: розроблено автором

За даними обліку встановлено гніздування 41 пари лелек. У 2018 році за власної ініціативи автора було виявлено 58 гнізд, в яких були пташенята, які успішно стали на крило (рис. 2). За рахунок маленьких населених пунктів (с. Придеснянське, с. Чорнявка, с. Черешеньки), в 2018 році було виявлено

31 пару лелек. Загалом за результатами проведених спостережень виявлено 110 гнізд, в яких гніздилися 72 пари лелек, що виростили 85 пташенят [2, с. 166].

Область	Район	Населений пункт або місцевість	Загальна кількість гнізд, зайнятих лелеками	Результати гніздування у 2018 році (кількість гнізд)			Кількість пташенят у гніздах							Кількість гнізд, розміщених								
				З успішним гніздуванням (виростили пташенята)	З неуспішним гніздуванням (лелеки гніздилися, але пташенят не виростили)	З невідомим результатом гніздування	По 1	По 2	По 3	По 4	По 5	По 6	По 7	Пташенята були, але точно невідомо скільки	Деревах	Стовпах	Будівлях	Водонапірних баштах				
		Курилівка	2	1		1	1										2					
		Мезин	5	5			2	3									5					
		Свердловка	4	4			1	3	1								4					
		Криски	6	5	1		2	2	1							1	1			3		
		Іваньків	1	1				1												1		
		Радичів	3	3			1	2									2	1				
Чернівецька	Коропський	Розльоти	5	4	1			1	3								3	2				
		Рихли	1	1				1									1					
		Будище	1	1					1								1					
		Городище	8	7	1		1	1	2	3							1	5			2	
		Вишеньки	6	5	1			3	2								3	2			1	
		Понорниця	5	4	1			1	2	1							2	1			2	
		Сміле	1		1																	
		Придеснянське	11	9				2	3	2	3	1						1	4			1
		Черешеньки	1	3						1												1
		Чорнявка	2	2				1	1									1	1			
							4	17	21	13	2	1										
							58															

цифра, яка означає кількість гнізд у яких були пташенята

Рис. 2. Результати гніздування у 2018 році

Варто звернути увагу і на ландшафтне розташування населених пунктів. На півночі Коропського району переважає лісова зона, південь – глинистий ландшафт, а центральна частина усіяна заплавами річок та болотами, що позитивно впливає на розвиток біорізноманіття [2, с. 166].

Дивлячись на цифри помічається деяка відмінність, а саме кількість пташенят у гнізді. Якщо в 2018му році під час спостережень виявлялось пташенят від 3 до 6, то в 2019-му році – від 1 до 3 пташенят. У молодих птахів, що вперше приступають до розмноження, кладка менша [1, с. 37]. Частина результатів вже опрацьована і отримана цифра не дуже тішить (рис. 3).

Життєдіяльності кожного гнізда відповідає певний колір: чорний колір – гніздо існує, але без птахів, зелений – успішне гніздування протягом декількох років.

Також до гнізда може вдертися куниця, частіше бувають напади з повітря. Гинуть від хижаків навіть дорослі пташенята [1, с. 39].

Більшою мірою зниження гніздування лелеки білого залежить не тільки від кліматичних умов, а й від результатів людської діяльності. Осушення і розорювання боліт, заправних луків, використання пестицидів у сільському господарстві, приводять якщо не до прямої загибелі птахів, то до серйозних порушень їхнього здоров'я [2, с. 166].

За період спостереження не тільки за розвитком, харчуванням птахів, але і за поведінкою людей, автору доволі часто потрапляло в поле зору відношення людини до птаха.

Назва	вулиця/провулок	к-сть гнізд	К-сть дит.	Успішність
с. Городище	Гордіївка	1		
	Шевченка	1	2	2
	Центральна	1	3	1
с. Придеснянське	В. Микитенка	1	3	3
		1	3	3
		1		
	Набережна	1	1	1
	Річковий	1	2	2
		2	1	1
	Космонавтів	1		
	Лугова	1	1	1
	Тихий	1	2	2
	пр.Садовий	1		
Чкалова	1	2	1	
с. Черешеньки	Шкільна	1	3	3
с. Чорнявка	Шевченківська	1	3	3
		17	26	23

цифра означає кількість гнізд, у яких були пташеня

Рис. 3. Результати гніздування за 2019 рік

Рис. 4. Перешкоди для лелеки білого руками людини

Джерело: фото автора

Тож, як видно із фотографії сучасна людина не сильно переймається за майбутнє цього птаха. Якщо років 15-20 тому гніздо лелеки на подвір'ї вважалося великим благом, то тепер – зайвим клопотом.

Список використаних джерел:

1. Грищенко В.М. Чарівний світ Білого Лелеки. Чернівці, 2005. С. 37-39.
2. Tsupko N. The research of white stork (Ciconia Ciconia) on the territory of Korop district of Chernihiv region. Material XV International Scientific Conference for Students and PhD Students «Youth and Progress of Biology». Lviv, 2019. P. 166.